

**PROCENA JAČANJA
KAPACITETA LOKALNE
SAMOUPRAVE ZA PRIMENU
EVROPSKIH STANDARDA U
OBLASTI ŽIVOTNE SREDINE**

**ENE13-DEVETA REGIONALNA KONFERENCIJA ŽIVOTNA
SREDINA KA EVROPI, BEOGRAD, 10. JUN 2013.G.**

**M.A. Mladenka Ignjatić,
Istraživački forum, Evropski pokret u Srbiji**

OPŠTE NAPOMENE

- Projekat “Znam kako da delujem” sproveo je **Evropski pokret u Srbiji** u partnerstvu sa **Beogradskom otvorenom školom, Centrom za razvoj građanskog društva PROTECTA i UNECOOP-om** uz finansijsku podršku **Ambasade Kraljevine Norveške u Beogradu**.
- **Vremenski okvir projekta:** Prva godina implementacije projekta trajala je **od februara 2012. do februara 2013. godine**.
- **Jedna od projektnih aktivnosti je istraživanje i analiza kapaciteta i potreba jedinica lokalne samouprave (JLS), privrednog sektora (PS) i organizacija civilnog društva (OCD) na lokalnom nivou u oblasti zaštite životne sredine u kontekstu *usaglašavanja nacionalnih propisa sa propisima EU i njihovog sprovođenja.***

OPŠTE NAPOMENE

- Kao rezultat analize u sep. 2012.g. izašla je publikacija “**Nadležnosti i kapaciteti LS i OCD za primenu evropskih standarda u oblasti životne sredine**” u izdanju EUPUS-a.
- Analiza/publikacija se sastoji iz dva dela:
 - 1) U prvom delu se na osnovu raspoloživih strateških i drugih analitičkih dokumenata i izveštaja, **analiziraju kapaciteti LS i OCD u oblasti ŽS.**
 - 2) U drugom delu analize **daje se tumačenje rezultata istraživanja** koje je sprovedeno tokom jula i avgusta 2012. godine sa osnovnim ciljem **istraživanje stavova** predstavnika sve tri kategorije ispitanika (predstavnici JLS, PS i OCD) **o njihovim kapacitetima** za sprovođenje politike i propisa u oblasti životne sredine. Postavljeno je ukupno 103 pitanja (28 za JLS, 30 za PS i 45 za OCD).

METODOLOGIJA

- Istraživanje sprovedeno putem intervju i ankete (elektronski)
- Naopšti način se može reći da su **rezultati istraživanja sprovedenog putem intervju, odnosno ankete, potvrdili zaključke** izvedene na osnovu **analize** postojećih strateških **dokumenata**, raspoloživih izveštaja i drugih autorskih i sličnih analiza.

ZAKLJUČCI KOJI SE ODNOSE NA JLS

- 1) *Na nivou JLS, postoje značajne razlike u opterećenosti, potrebama, kapacitetima, načinu i formama organizovanja vršenja poslova u oblasti životne sredine, kvalifikacijama zaposlenih, itd.*

ZAKLJUČCI KOJI SE ODNOSE NA JLS - KAPACITETI

2) Za oko **80%** JLS se može reći da **imaju određene kapacitete** za sprovođenje propisa u oblasti životne sredine, **ali nedovoljne**.

Za nešto više od **10%** JLS se može reći da **skoro uopšte nemaju kapaciteta**, kako kadrovskih i tehničkih, tako ni finansijskih.

Preostalih **10%** JLS **ima kapacitete** za sprovođenje politike zaštite životne sredine i odgovarajućih zakona RS.

ZAKLJUČCI KOJI SE ODNOSI NA JLS - NAČIN ORGANIZACIJE POSLOVA

3) U pogledu načina organizacije poslova u oblasti životne sredine može se konstatovati da *u gradovima i većim opštinama postoje prepoznatljive organizacione jedinice (odseci ili odeljenja), dok je u manjim JLS to uglavnom jedna osoba zadužena za poslove iz ove oblasti.*

ZAKLJUČCI KOJI SE ODNOSU NA JLS - OBUKA ZAPOSLENIH

- 4) *Većina* smatra da je **obuka zaposlenih** na poslovima zaštite životne sredine u **JLS** **potrebna u svim oblastima**, ali se *posebno ističu upravljanje otpadom, otpadnim vodama, hemikalijama, kao i primena zakona.*

ZAKLJUČCI KOJI SE ODNOSE NA JLS - STRATEŠKA DOKUMENTA

- 5) Može se reći da *jedna četvrtina JLS nema nikakve strateške dokumente* što u sistemskom smislu predstavlja problem budući da se može postaviti i pitanje *na osnovu čega se planira i sprovodi politiku u oblasti životne sredine.*
- Kod JLS koje *imaju* ovakve dokumente može se postaviti *pitanje njihove usaglašenosti sa odgovarajućim dokumentima nacionalnog karaktera.*

ZAKLJUČCI KOJI SE ODNOSU NA JLS - NAJVEĆI PROBLEMI

6) Najveći problemi u sprovođenju propisa i politike u oblasti životne sredine su:

- nedostatak sredstava (85%),
- nedovoljna tehnička opremljenost (46%),
- broj zaposlenih na poslovima zaštite životne sredine (42%),
- postojeći pravni okvir (21%),
- nedostatak podrške javnosti (21%).

- *Uočljiv je problem u komunikaciji i koordinaciji stručnih službi ili lica zaduženih za zaštitu životne sredine i rukovodstva JLS (unutrašnja koordinacija).*
- *Postoji problem saradnje organa nadležnih za zaštitu životne sredine sa drugim organima i organizacijama (spoljna koordinacija).*

ZAKLJUČCI KOJI SE ODNOSU NA JLS - POŠTOVANJE PROPISA

7) Istraživanje pokazuje i to da postoji relativno *raširena praksa* **nepoštovanja propisa** u oblasti životne sredine (ne donošenje planskih dokumenata, ne osnivanje budžetskih fondova JLS, ne osnivanje lokalnih katastara zagađivanja životne sredine, izveštavanje o stanju životne sredine, itd) kao i problema u njihovoj primeni.

ZAKLJUČCI KOJI SE ODNOSE NA JLS - FINANSIRANJE

8) Najznačajniji izvor za finansiranje/
sufinansiranje projekata JLS u Srbiji u
prethodnih nekoliko godina je *bio Fond za zaštitu*
životne sredine.

Imajući u vidu broj programa i projekata koje je
finansirala *EU* i aktivnosti *stranih donatora* u
Srbiji *u prethodnih 5 godina*, procenjuje se da je
broj JLS koje su obezbedile sredstva iz ovih izvora i
dalje *relativno skroman*.

ZAKLJUČCI KOJI SE ODNOSE NA JLS - UČEŠĆE U PRIPREMI PROPISA

9) *JLS* u Srbiji u velikoj većini smatraju da nisu u dovoljnoj meri uključene u pripremu republičkih/pokrajinskih propisa, posebno onih za čije sprovođenje su nadležne ili delimično nadležne same JLS, ili se na drugi način tiču JLS.

ZAKLJUČCI KOJI SE ODNOSE NA JLS – UČEŠĆE U PREGOVARAČKOM PROCESU SA EU

10) Skoro 60% JLS smatra da bi bilo značajno da predstavnici gradova i opština budu uključeni u proces pregovaranja sa EU.

Kao razloge najviše navode da *JLS imaju odgovornost u pogledu sprovođenja značajnog dela obaveza koje Srbija preuzima ili će preuzeti tokom procesa pridruživanja i nakon toga, kao i potrebu unapređenja stanja životne sredine u JLS*. One JLS koje smatraju da to *ne bi bilo značajno* ističu da *JLS nemaju dovoljno stručnog znanja i ne poznaju problematiku pregovaranja*.

ZAKLJUČCI KOJI SE ODNOSU NA JLS - PODACI O ŽIVOTNOJ SREDINI I JAVNOST

11) Više od 50% JLS u Srbiji ne prikuplja redovno podatke o stanju životne sredine. Ovo je jedan od *primera nedostatka kapaciteta*, s obzirom da su merenje zagađenja, prikupljanje podataka i izveštavanje zakonske obaveze JLS.

12) Većina JLS u Srbiji smatra da javnost nije dovoljno zainteresovana, ali ni dovoljno informisana o *mogućnostima i značaju učešća javnosti u donošenju odluka* o zaštiti životne sredine.

13) Velika većina JLS smatra da su podaci o zaštiti životne sredine javni i da su *lako dostupni*.

MOGUĆE PREPORUKE ZA DALJE AKTIVNOSTI:

- 1) *Preduzimanje potrebnih mera radi prevazilaženja uočenih problema JLS koji se odnose, između ostalog, na broj zaposlenih na poslovima zaštite životne sredine, odnosno nedovoljnu tehničku opremljenost;*
- 2) *Preduzimanje potrebnih mera radi jačanja kapaciteta JLS za planiranje i pripremu projekata za medjunarodne donatore;*

MOGUĆE PREPORUKE ZA DALJE AKTIVNOSTI:

- 3) *Sprovođenje detaljnog istraživanja kapaciteta i potreba JLS za sprovođenje svih pojedinačnih propisa u oblasti životne sredine donetih od 2004. godine, kojima je JLS povereno obavljanje određenih poslova;*
- 4) *Izrada programa specifične obuke predstavnika JLS o politici i propisima u oblasti životne sredine;*
- 5) *Izrada bližih kriterijuma o načinu organizovanja poslova životne sredine na nivou JLS;*

MOGUĆE PREPORUKE ZA DALJE AKTIVNOSTI:

6) *Promena procedure pripreme i donošenja propisa kako bi se jasnije sagledavali kapaciteti JLS za sprovođenje propisa (ili učešće u njihovom sprovođenju) pre donošenja propisa, odnosno u ranoj fazi pripreme propisa;*

7) *Preduzimanje potrebnih mera radi neposrednijeg upoznavanja predstavnika JLS sa politikom i propisima EU u oblasti životne sredine, naročito pojedinih grupa propisa gde su JLS povereni poslovi na njihovom sprovođenju;*

MOGUĆE PREPORUKE ZA DALJE AKTIVNOSTI:

8) *Preduzimanje potrebnih mera radi obezbeđivanja uslova da sve JLS donesu svoje strateške dokumente u oblasti životne sredine, odnosno da se obezbedi obavezno usaglašavanje lokalnih strateških dokumenata sa odgovarajućim nacionalnim;*

MOGUĆE PREPORUKE ZA DALJE AKTIVNOSTI:

9) *Preduzimanje potrebnih mera koje se odnose na obezbeđivanje doslednog poštovanja propisa u oblasti životne sredine i onemogućavanje uticaja „političkih“ činilaca na način i dinamiku sprovođenja propisa.*

Ovo naročito kada su u pitanju propisi kojima se propisuju specifične obaveze JLS (npr. izrada lokalnog registra zagađivanja, izveštavanje o stanju životne sredine, osnivanje budžetskih fondova, donošenje, primena i usklađivanje strateških dokumenata, itd);

MOGUĆE PREPORUKE ZA DALJE AKTIVNOSTI:

- 10) *Redefinisanje postojećeg sistema finansiranja kako bi on bio neposrednije u funkciji sistemskog jačanja kapaciteta JLS u ključnim oblastima od značaja za ostvarivanje ciljeva politike životne sredine;*
- 11) Uključivanje predstavnika JLS u pregovarački proces sa EU.

MOGUĆE PREPORUKE ZA DALJE AKTIVNOSTI:

12) *Preduzimanje praktičnih mera radi obezbeđivanja većeg uključivanja javnosti u procedure učešća javnosti u odlučivanje u skladu sa propisima (pre svega u oblasti procene uticaja na životnu sredinu, strateške procene uticaja na životnu sredinu, integrisane dozvole, itd);*

